

A lakásbérrendelet.

*

A „Magyarország“ „bebizonyítja“, hogy a rendelet a lakókat legalább tíz millióval károsítja meg.

A „M-g“ csütörtökön este megjelent számában nagyon haragosan megtámadja a kormány lakásbérrendeletét, amely szerinte rossz és Budapesten legalább tízezer lakót legkevesebb tízmillió koronával károsított meg.

Mi eddig abban a meggyőződésben voltunk, hogy a rendelet jó és a lakókat — legalább a háboru tartamára — megóvjá a telhetetlen uzsorásoktól. Ki kell jelentenünk, hogy ez a véleményünk a „M-g“ bírálatának olvasása után sem változott meg. Annyira nem, hogy kötelességünknek tartjuk a „M-g“ bírálatát szóvá tenni és kimutatni, hogy annak állításai a házbéruzsora megvédésére irányuló szándékból erednek. Azt mondja a „M-g“ cikkírója hogy (a rendelet kiadása után):

az első mámor mindjárt el is szállt a polgárság fejéből s a legtöbben visszakívánják azt a boldog helyzetet, amikor nem jutott még észbe a magas kormánynak pártfogásába venni a szegény lakót.

Ezzel az állítással szemben csak annyit mondhatunk: ne tessék a Háztulajdonosok Szövetsége igazgatójának a visszhangjává szegődni, hanem tessék a lakókat megszavaztatni és majd kiderül, hogy hány lakó kívánja vissza a szabad lakásuzsora „boldog helyzetét“. Azonban a „M-g“ lakásügyi szakértője nemcsak állít, hanem „bizonyít“ is, megmondván, hogy miért kívánják vissza a lakók a régi boldog állapotot. Azért mert:

Eltekintve néhány elvetemült háziur uzsorájától, a tapasztalat azt mutatja, hogy a háboru alatt a lakáskérdés elég jól megoldódott, volt mindig megfelelő számú üres lakás és a lakbéremelések rendszerint csak indokolt esetekben történtek.

Továbbá: ... a háziurak... tisztességesen viselkedtek és méltányosak voltak, kényszerűségből is, mert a háboru alatt sokkal több volt az üres lakás, mint békében.

„Volt mindig megfelelő számú üres lakás“: mindenki tudja, hogy ez nem igaz. A lakáskérdés szakértői szerint az összes rendelkezésre álló lakások 3-4 százalékának üresen kell állnia, hogy be ne következhessek a lakásbérdrágitás; vagyis Budapesten legalább 5000 üres lakásnak kellene lenni, ez volna a „megfelelő számú üres lakás“, hogy az uzsora ne

féktelenkedhessék. Ennyi nem volt az utolsó tíz esztendőben sohasem, annál kevésbé a háboru alatt; a háboru első hónapjaiban az üres lakások száma kissé emelkedett, de már az idei nyáron néhány százra csökkent, úgy hogy beállott a legnagyobb lakásuzsora lehetősége és az uzsorások valóban hozzá is fogtak tevékenységükhöz. Hogy „csak indokolt esetekben történtek emelések?“ Minden uzsorás azt állítja, hogy az ő uzsorája indokolt és minden kiuzsorázott az ellenkező véleményen van. Bizonyos, hogy az augusztusban megindult és novemberben vérszemet kapott uzsora februárban, amikor a negyedéves lakókat is torkon lehet ragadni, orgiákat ünnepelt volna. Igazán szükséges volt tehát, hogy a kormány gyorsan és erélyesen lépjen közbe. A kormány ebben a kérdésben jó munkát végzett és ezt nekünk — akik talán mégsem vagyunk kormánypártisággal vádolhatók — kötelességünk megállapítani. A „M-g“ specialistájának azt a böles véleményét, hogy „az uzsorásokkal a kormány elbánhatott volna esetenként“, egyszerűen a józanészü emberek megítélésére bizzuk. Csupán Budapesten legalább is százezer „eset“ kerülhetett volna „esetenként“ a kormány elbírálása alá. Szép kis Schwarzer lett volna ebből a városból!

De most jön a java, a lakók borzalmas károsodása. A „M-g“ szerint:

Budapesten legalább tízezer olyan lakó van — kishivatalnok, kisiparos, munkás — aki a háboru kitörése után kiegyezett a méltányos háziurral, hogy a háboru ideje alatt kevesebb házbért fizet, mint békében. Lakás volt bőven, a háziur igyekezett megtartani régi lakóját, belement az egyezségbe. Ezeket az egyezségeket a lakók védelmére hozott sürgőnyrendelet fölbortotta; megengedi, hogy minden háztulajdonos az egyezségtől eltekintve, visszaállítsa az 1914 február 1, és 1916 november 1-je között fennállott legmagasabb bért, tehát egyenesen ráveszi a háztulajdonost, hogy azt a lakbért követelje, amit a lakó közvetlenül a háboru kitörése előtt, békében fizetett. Természetesen a háziurak — akiket a rendelet egy kalap alá vett a Palatinus jeles uraival — most már kivétel nélkül élnek a rendeletadta jogukkal és ha eddig méltányosak is voltak, most olyan rideg álláspontra helyezkednek, mint velük szemben a kormány, amely elvette tőlük teljesen a saját tulajdonukkal való rendelkezést.

Az az összeg, amely az egyezségeket fölmondásával, a rendelet jóvoltából, a kisseberek zsebéből a háziurak zsebére jut, legkevesebb tízmillió korona — hozzáértő szakemberek számítása szerint.

Föltéve, hogy igaz a tízezer megkárosított lakó, akire a háziurak legkevesebb tízmillió korona sarcot vetettek ki, akkor is kisebb baj lenne ez az általános lakbéremeléskor, amely föltétlenül bekövetkezett volna és amely — csak szerény 20 percentes alapon is — harminc millióval károsította volna meg a lakókat. De nem is igaz a tízezer megsarcolt lakóról szóló hír; mert: 1. Honnan tudja a „M-g“, hogy legalább tízezer ilyen megkárosított lakó van? honnan szerezte a gyors-statisztikáját és honnan tudja, hogy azt a tízezer lakót legkevesebb tíz millióval károsították meg? Hiszen akkor ezek a szerencsétlenek (mint a „M-g“ mondja: „kishivatalnokok, kisiparosok, munkások“) fejénként átlag ezer koronás stájgeroláznak az élvezetéhez jutottak! Hát még ilyen megbízható alapra is szabad kritikát építeni? — 2. Nem igaz a tízezer áldozat rémmeséje azért sem, mert nem igaz az, hogy a kormányrendelet alapján a méltányos, jó háziurak a háboru kitörése után kötött egyezséget tízezer esetben fölborították. Ezt nem tehették, mert a szerződés érvényben marad akkor is; ha a bér leszállítására köttetett, valamint akkor is, ha a bér fölemelésére köttetett. Vagy van szerződés a háziur és a lakó között, vagy nincs; ha van: a szerződés érvényben marad; ha nincs: akkor a háziur úgy stájgerolna, mint... mint egy háziur, mihelyt a konjunktura engedné.

Az az állítás, hogy az uzsorát megfélemező rendelet „hosszu időre elveszi a tőkétől a kedvet, hogy építkezék“, ami károsítani fogja a főváros fejlődését: üres beszéd. A mostani viszonyok között nem építenének a tőkések akkor sem, ha szabad folyása lenne az uzsorának; ha pedig a viszonyok kedvezőbbre fordulnak, majd lesz építkezés, ha másképpen nem: az államnak és a városnak kell róla tennie, hogy legyen. De most meg kellett védeni a száz sebből vérző lakókat a lakásuzsorától.

... Nyilvánvaló, hogy a „M-g“ ebben az eset-

ben a lakásuzsora prókátorának csapott föl. Szerinte a háziurakat nagy „erkölessi“ sérelem érte, „holott éppen a háztulajdonosok viselik a legnagyobb adóterheket és kevesen tudják, hogy a háziur lakbérjövödelmének 33%-át adóba fizeti“. Ezzel a csinos kis megállapítással szemben nem „kevesen tudják“, hanem mindenki tudja, hogy azt az adót nem a háziur viseli, hanem a lakó: annyival drágább a lakás. A tőke csak úgy fektetődik bérházba, ha a kedve szerint való kamatozást az adó ellenére is biztosítotttnak látja és e szerint szabja meg a lakásbért. (Valaminthogy a sör, a pálinka vagy a hus adója is benne van az árban és ezen a réven még sem a kocsmáros vagy a mészáros az adófizető, hanem a fogyasztó.) Igazán csodálkozni kell, hogy nagy napilapjainknál milyen szellemi fegyverzetű egyének foglalkozhatnak közgazdasági és szociális kérdésekkel . . .

Részletesebben kellett a „M—g“ írásával foglalkoznunk, mert kötelességünk kiméretlenül szembeszállni azzal az irányzattal, amely a lakásbérrendeztetet egészben vagy részben vissza szeretné csináltatni. A hatóságok minden intézkedését mi is — és legelső sorban mi! — a gyanu szemüvegén át nézzük és szigoruan bíráljuk. Meggyőződésünk szerint ez a kötelessége minden olyan lapnak és pártnak, amely a tömegek érdekeit akarja szolgálni, amely demokratikus irányban akar haladni. De ha száz rossz között van egy valóban jó hatósági intézkedés is, azt támadni — azt néhány ezer nagypénzü ember érdekében s több százezernyi tömeg érdeke ellenére támadni — a mi véleményünk szerint nem demokratikus föladat.